

GAZETA POLSKA

WARUNKI PRENUMERATY:
ROZDZIAŁOWE: w Brazylii 14000, do Argentyny 6 pezów,
 do Ameryki Północnej i do Europy 3 dolary.
 Numer pojedynczy 400 rejsów.
WARUNKI OGŁOSZEN
 Cenne ogłoszenia do 3 cm. wysokości (jeden łam.)
 raz 3000, 2 razy 5000, 3 razy 7000, 6 razy 12000
 W większe ogłoszenia po 600 rejsów (urzędowe 18000)
 za 1 cm. jednolam. W tekście 100 proc. drożej.
 Cenne ogł. 50 proc. zniżki Ogłosz. tylko za gotówkę.

ADRES dla LISTOW I PRZESYŁEK POCZTOWYCH
 Gazeta Polska, Curitiba - Parana, Caixa Postal B
 Pieniądże należy wysłać tylko pocztą jako „Vale Postal” i „Car-
 ta com Valor”, lub też za pośrednictwem banków (Do listów
 awizacyjnych a nawet rejestranych pieniędzy należy wnieść)
REDAKCJA I ADMINISTRACJA
 ma eści się przy ulicy Conselheiro Laurindo, No. 6
 [blisko Uniwersytetu Parańskiego.]
 Gazeta wychodzi raz na tydzień, zawsze w środę.
 Wydawca: Franciszek Wochnik.
 Redaktor: Ignacy Sklarski

Nr. 39 | **Kurytyba, Sroda dnia 25 września 1928** | **Rok XXXVII**

Zagadnienie polskiego szkolnictwa w Brazylii

Wychodząca, urzędowy organ Zarządu Emigracyjnego a poświęcony także Urzędowi Emigracyjnemu w Warszawie, w wydaniu swym dnia 26 sierpnia br. umieścił pod wyższym tytułem, na pierwszej stronie artykuł niejakiego p. A. Właśnickiego, opisujący bolączki naszego szkolnictwa w Brazylii.
 Wywody p. Właśnickiego zgadzają się w znacznej części ze stanowiskiem, jakie w tej ważnej kwestii wyrażają pisma polskie w Kurytybie: „Swit” i „Gazeta Polska”.
 Zainteresują one niezawodnie wszystkie tych rodaków, którym na sercu leży nasze szkolnictwo, przez które jedynie zachować można białe i czyste dziedzictwo i mowę polską na naszych kolonjach, dlatego artykuł p. Właśnickiego umieszczamy najchętniej do wiadomości.
 W sprawie polskiego szkolnictwa w Brazylii pisano wiele. Jest to co najmniej dowodem, iż kwestja ta jest kwestją „na dobre” i każdy z nas w tej sprawie, o ile nawet nie rozumiemy nic nowego, świadczymy o żywotności zagadnienia i konieczności podjęcia starań, mających na celu osiągnięcie najlepszego jego rozwiązania.
 Mimo wszystko pozwolę sobie na jeden głos więcej, a przedewszystkiem na krótki wstęp.
 Szkoły polskie w Brazylii są zarządzane i utrzymywane prawie wyłącznie przez ludzi prywatnych, oświatników (wogóle emigrantów) polskich, a inicjatywę dają jednostki światlejsze.
 Fakt ten świadczy przedewszystkiem o tem, że szkoły polskie w Brazylii są potrzebne (szkoły brazylijskie — tam, oczywiście, gdzie są i nie mogą zaszkodzić wymaganiom kolonjalnym), są potrzebne dla polaków. Brazylijanie zapatrują się na to — rzecz naturalna — nieco inaczej. Wylączyć tu można na razie, zdaje się tylko stan Parana, której obecny prezydent jest usposobiony bardzo tolerancyjnie do szkolnictwa obywatelskiego na terenie swego stanu. W innych stanach szkolnictwo polskie, jeżeli nie jest wprost przesładowane, to w każdym razie nie cieszy się sympatją władz i ustawicznie jest (i zawsze może być) narażone na mniej lub więcej uciążliwe uciążnienia.
 Zjawisko to jest o tyle niezrozumiałe, że naogół we wszystkich stanach polskiej w Brazylii chętnie wykłada się przedmioty brazylijskiej historii, geografii, bazylijskiej i polskiej, a jeżeli się tego jeszcze gdzieś nie czyni, to tylko z braku odpowiednich nauczycieli — polaków, mających prawo uczenia tych przedmiotów.
 Mamy więc na terenie Brazylii zagadnienie pierwszorzędne, niedoścignione dotychczas oceniane, pomimo że obecnie bardzo szczerzy się liczba nauczycieli — polaków, o ile możności obywateli brazylijskich, mających odpowiedni egzamin rządowy, uprawniający ich do uczenia przedmiotów brazylijskich. W należytym rozwiązaniu tego zagadnienia leży, moim zdaniem, co najmniej połowa rozwiązania zagadnienia polskiego szkolnictwa w Brazylii.
 Wspominałem już, że powstawanie polskich szkół w Brazylii jest wyraźnym dowodem istnienia potrzeby takich szkół, potrzeby odcałowanej wyłącznie przez kolonjalną polską. Nie jest to jednak nonsensem, że mimo to szkoły polskie w Brazylii oparte są na podstawach bardzo kruchych, nie są „samowystarczalne”, częstokroć zaś są skazane na lichą weteraniarstwo, zamykanie i ponowne otwieranie z tego powodu, iż dane Towarzystwo Szkolne nie może zapewnić nauczycielowi — minimum egzystencji.
 Mamy oto zagadnienie zapewne nie dostatecznego wynagrodzenia nauczycielom polskim w Brazylii i w rozwiązaniu tego zagadnienia leży druga ważniejsza połowa rozwią-

zania zagadnienia polskiego szkolnictwa w Brazylii.
 Wszystkie inne kwestje (jak np. sprawa ustalenia typu szkoły o poziomie nieco wyższym, niż szkoła powszechna, zakładanie szkół rzemieślniczych i t. p.), uważam za podrzędne (na razie), niezasięgające na bliższe zainteresowanie się niemi tak długo, dopóki dwa istotne zagadnienia nie znajdy należytego rozwiązania. Mniej lub więcej zupełne zaspokojenie całego szeregu innych potrzeb szkolnictwa w Brazylii będzie — po załatwieniu się z temi dwoma zasadniczymi problemami — rzeczą znacznie łatwiejszą.
 Szkolnictwem polskim w Brazylii zainteresował się rząd polski. Niestety, dzięki zapewne niedostatecznym informacjom, zainteresowanie to ujawniło się w sposób niezbyt odpowiedni. Nie jest to — rzecz zrozumiała — wina rządu polskiego ale niektórych jego organów niedostatecznie poinformowanych o stanie rzeczy.
 Nie chodzi tu przecież o to, aby rząd polski „wyrzucił” (często dosłownie na „wiatr”) taką lub inną kwotę dolarów, ale chodzi o to, aby dolarów tych nie „wyrzucił”, a natomiast możliwie małą ich ilością (i to tylko przez czas krótki) przyszedł polskiemu szkolnictwu w Brazylii z jak największą i najskuteczniejszą pomocą.
 Za wyrzucenie pieniędzy „na wiatr” należy uznać (dobrze i pożądaną — tylko w innej formie — w innych środkach emigracyjnych) wysyłanie z Polski t. zw. „nauczycieli urlopowanych”, przybierających w Brazylii szumne tytuły „inspektorów” lub „instruktorów objazdowych” i wynagradzanych, jak na tujsze stosunki — albo nieco zbyt hojnie. Karygodnym marnowaniem grosza publicznego jest również popularne i częste na terenie Brazylii organizowanie tak zw. „kursów nauczycielskich”, na których przez kilkanaście dni kilku sytych „instruktorów” poucza kilkunastu wygłodniałych nauczycieli o tem, jak to powinno być urządzone szkolnictwo, aby było urządzone dobrze i jakby to było dobrze, gdyby szkolnictwo było urządzone tak, jak być powinno. Jedynym realnym zyskiem takich kursów jest chyba jedynie to, że nauczyciele mają na kilkanaście dni zapewnione „jedzenie i spanie za darmo”. Hm! Dobrze i to! Ale czyż nie lepiej byłoby za te pieniądze powiększyć bodaj o kilka milrejsów miesięcznie pensję tych biedaków, albo też — co racjonalniejsze — posłać im od czasu do czasu jaką książkę, nowy podręcznik — za darmo?
 A z tem wysłaniem urlopowanych nauczycieli, jeżeli ono już tak konieczne, czyż nie można było się tak urządzać, aby wysłać na rok dwu nauczycieli chorych na płucza (tutaj się wyleczą) z pensją najwyższą o 50 proc. wyższą niż w kraju?...
 Zajmijmy się jednak bliżej sprawą możliwie najlepszego rozwiązania kwestji polskiego szkolnictwa w Paranie (inne stany są mi mniej znane, to też głos w tej sprawie pozostawiam kompetentniejszym).
 Jak tedy rozwiązać pierwsze zagadnienie, zagadnienie polskich nauczycieli w Brazylii?
 Zdaniem moim — trzeba jedną ze szkół polskich (później może nawet dwie), już istniejących w Paranie, tak wyposażać, aby chętnie młodzież polską mogła przygotować do egzaminu rządowego na nauczycieli, mających prawo uczenia przedmiotów brazylijskich. Młodzieńcom polskiego pochodzenia w polskim duchu w takiej szkole wychowywany i wykształcony, będzie — zostawszy nauczycielem — uprawniałym przez rząd brazylijski — jedynym dobrym wychowawcą polskiego pokolenia w Brazylii, zabezpieczającym ponadto szkołę polską (przynajmniej formalnie) z jednej strony zagrożonego frontu.
 (Dokończenie nastąpi)

KRONIKA KRAJOWA

Kurytyba.

P. P. TADESZ MOROZOWICZ I ZOFJA FALISZEWSKA
 nasi sympatycy i przez całą tujszą Polonję lubiani i cenieni artyści, powrócili do Kurytyby w niedzielę dnia 16 bm. po kilku miesięcznym pobycie w miastach Porto Alegre, Buenos Aires i São Paulo. W czasie swego pobytu w Porto Alegre i Buenos Aires urządzili kilka przedstawień dla naszych rodaków i przyczynili się do uświetnienia obchodów narodowych, jakie w tym czasie przypadają. Wszędzie starali się zapoznać naszą polonję z ojczyzną sztuką sceniczną, wystawiając rzeczy doborowe i dobrze odebrane.
 Korzystając z powrotu do Kurytyby pp. Faliszewskiej i Morozowicza powinni nasi rodacy pomysłać nareszcie o zorganizowaniu stałego bezpartyjnego teatru polskiego w Kurytybie i kierownictwo jego powierzyć p. Morozowiczowi. Aby jednak dojść do celu trzeba odłożyć na bok prywatę, uprzedzenia i zacietosko partyjną. Trzeba zadanie to p. Morozowiczowi ułatwić a nie utrudnić.
 W czasie sześciomiesięcznej prawie nieobecności p. Morozowicza i p. Faliszewskiej zdolał nasi reżyserowie i liczni przesowowie wystawić i to dopiero na dzień przed ich powrotem do Kurytyby, zaledwie jedną jedyną operetkę „Skal mierzanki”. — A dlaczego? Bo naszym luminażom teatralnym brak zgody i ducha organizacyjnego, no i powiedzmy szczerze... brakowało Morozowicza.
 Prześtańcie Szan. Rodacy klócić się i mędrkować i wzięcie się raz szczerze do stworzenia teatru trwałego, i kierownictwo jego oddajcie temu, który go będzie umiał zorganizować i prowadzić ku zadowoleniu nawet naszym najwzburzeńszych „mecenasów sztuki teatralnej”.
 P. Zofję i p. Tadeusza witamy serdecznie i życzymy im jak najlepszego powodzenia.

WIELKA IMMIGRACJA POLSKA I NIE WIEJKA DO PARANY.

„Gazeta do Povo” z dnia 21 bm. zawiadamia, że w wywiadzie, udzielonym jej przez inżyniera francuskiego p. Fontaine de Laveleye, przedstawiciela wielkiej kompanji „Agricola Florestal i E. F. Monie Alegre”, który przybył do Kurytyby w towarzystwie kilku inżynierów, aby zająć się podniesieniem ekonomicznym stanu Parany, w której kompanja już zakupiła już 60 tysięcy akierów ziemi na fazendach „Auta”, „Agudos”, „Prata” i „Monte Alegre”, — dowiedziła się od tegoż inżyniera między innymi ciekawymi projektami, także o tem, że kompanja ta przygotowuje wielką imigrację polską i niemiecką do Parany, w którym to celu miała już uzyskać od Pana Prezydenta Republiki przyrzeczenie, że rząd federalny zobowiązuje się zapłacić 50 proc. kosztów przewozu tych imigrantów.
 W Kurytybie ma być utworzone główne biuro tej kompanji, w którym pracować będzie 9 inżynierów.
 A o naszej kolonizacji jakoś cicho!

O MAŁO NIE UTRACIŁ ŻY- CIA.

W Bacachery zdarzył się dnia 18 bm. wypadek, w którym o mało nie utracił życia zamieszkały na kolonji Argelina rzeźnik p. Franciszek Karon.
 Mianowicie, gdy p. Karon w dniu tym chciał z pastwiska wydosłać krowę, przeznaczoną na zabicie, zmuszony był zsiąść z konia i udać się pieszo w krzaki, w których znajdowała się krowa. Zsiadając jednak z konia, zaplątała mu się jedna noga w pętlę, przywiązana do siodła, co spowodowało jego upadek na ziemię, podczas gdy noga pozostała uwięziona w pętli przy siodle. Przez straszony tem koń zerwał się i począł biec w szalonym pędzie, ciągnąc za sobą biednego p. Karona. Obecni tej przygodzie świadkowie pośpieszyli natychmiast niefortunnemu jeźdźcowi z pomocą i zatrzymali konia, ratując mu życie.
 P. Karon odniósł bardzo poważne uszkodzenia ciała od uderzeń kopytami konia. Stan jego budzi obawy.

Kalendarze ścienne do zrywania dla kupców z bloczkami na rok 1929

Kalendarze te zrobione są z mego kartonu i zaopatrzone pięknymi obrazkami. Rozmiar: 18 X 32 cm. (Rozmiar bloczku: 5 i pół na 8 i pół cm.) Jest miejsce, przeznaczone na wydrukowanie firmy. (Przy zamówieniu podać tekst). Taki kalendarz stanowi dla klientów kupców przepiękny prezent na gwiazdkę czyli na Nowy Rok. Cena: 50 sztuk 50000, 100 sztuk 90000, 200 sztuk 170000 już z nadrukiem firmy i z bloczkami.
 Zamówienia przyjmuje:
 „Gazeta Polska”, Kurytyba
 Caixa B.

Napad odparła straż municypalna

po 10 minutowej strzelaninie, podczas której został zabity sierżant Octavio Alves i jeden cywilny ze strony straży, i kilka osób z grupy atakującej.

Sao Paulo

KIEDY NIE WOLNO POLOWAĆ W STANIE S. PAULO.
 Z miasta S. Paulo donoszą, że dnia 15 bm. wszła w życie ustawa, zakazująca w stanie S. Paulo polowania w czasie od 15 września 1928 do 14 kwietnia 1929.
 Bardzo rozsądna ustawa.

Rio de Janero

ZABÓJSTWO I SAMOBÓJSTWO
 Ermelina Ferreira, dowiedziawszy się, że jej kochanek Arthur Hermínio de Almeida chce ją porzucić i wyjechać do Europy, w przystępie rozpaczy zastrzeliła go podczas snu, a następnie tą samą bronią sobie życie odebrała.

OCZEKIWANE MACIERZYNSTWO UWOLNIŁO JĄ Z WIEZNIENIA.

Od kilku miesięcy toczy się w Rio proces karny przeciw kilku urzędnikom Kasy Amortyzacyjnej, oskarżonym o kradzież wycofanych z obiegu banknotów i puszczanie ich powtórnie w obieg Karygodną tą manipulacją narazili oni skarb państwa na olbrzymie straty.
 Jednym z głównych oskarżonych o tę kradzież urzędników jest Cunha Machado, a także jego żona Alice Cunha Machado, która pieniądze tak nieuczciwą drogą zdobyte składała w bankach pod różnymi nazwiskami i w ten sposób wprowadzała w błąd władze śledcze i naczelne organa Kasy Amortyzacyjnej.
 Alice Cunha Machado została uwolniona wraz z mężem i innymi oskarżonymi urzędnikami. Kilkakrotnie prosiła o wypuszczenie jej na wolność twierdząc, że jest niewinna, lecz zawsze bezskutecznie.
 Obecnie nadeszła z Rio de Janeiro wiadomość, że prośba Alice Cunha Machado o udzielenie jej „habeas corpus” została uwzględniona przez Najwyższy Trybunał Federalny, skutkiem którego została natychmiast wypuszczona na wolność.
 Najwyższy Trybunał Sprawiedliwości uwzględnił prośbę Alice Cunha Machado o to, że ona wkrótce zostać matką.

MACIERZYNSTWO WIĘC UWOLNIŁO JĄ Z WIĘZIENIA, ale nie od kary, jeżeli wina jej zostanie udowodniona.

Ceara

CIEKAWA GWARANCJA WOLNOŚCI GŁOSOWANIA.
 Prawdopodobnie w Cearze nastąpiła rewolucja, ponieważ władze miejscowe zapowiedziały w najbliższym czasie wycofać z użycia wszystkie banknoty i zastąpić je nowymi, co spowoduje całkowitą wymianę waluty. Władze miejscowe gwarantują, że nowa waluta będzie w pełni wartościowa i że proces wymiany przebiegnie bezboleśnie. Jest to ważna wiadomość dla mieszkańców stanu Ceara, którzy będą mogli wycofać swoje dotychczasowe pieniądze i otrzymać nowe, co pozwoli im uniknąć wszelkich problemów związanych z obrotowym pieniądzem.

Municypjum Palmeira.

(Dokończenie.) PINHERAL DE CIMA. Przedstawia najmniejsze polskie skupienie w Palmerijskim, ale jest nadzieja, że się rozrośnie, ponieważ posiada urodzajne ziemie i chęć pozbycia się takowych u dawniejzych jej posiadaczy, więc prawie rok rocznie nabywają nasi ziemie w tych stronach. Koloniści z Pinheral de Cima wzorem polaków z Papagaios Novos są zgodni, ofiarni i pragną dać oświatę swemu rodzeństwu. W styczniu 1927 roku kol. Jan Mroziński, jeden z najstarszych wiekiem, ofiarował pod szkołę ziemię, a reszta kolonistów w miarę możliwości po kilkadziesiąt lub nawet i setce milrejsów, a oprócz tego bezinteresownie pracowali przy budowie szkoły. Szkoła jest już wykończona, a 2-III - b. r., na zwołanem specjalnie zebraniu przez niżej podpisanego, zawiązano towarzystwo rolniczo-oświatowe. Prezesem jest p. Fr. Rybiński, wice prezesem Jan Górski, skarbnikiem Jan Mroziński, sekretarzem Roman Lewandowski. Nauczycielem od sierpnia b. r. na Pinheral de Cima jest p. Andrzej Wal. Kolonja powstała na ziemiach wykupionych z wolnej ręki, a pierwsi koloniści: Derenda i Jan Mroziński osiemnaście lat temu przyszli tutaj z kolonji Sw. Barbary, a jednak ani oni, ani też ich dzieci nie utracili języka i zalet, otrzymanych w darze po swych ojcach, doszli do możliwości i dzisiaj łącznie z gromadą pomyśleli o szkole dla swych dzieci i wnuków, VIEIRAS. I okolice w promieniu kilku kilometrów liczą 38 polskich rodzin. Tutejsi polacy czynią próby zorganizowania się i powołania do życia własnej szkoły a jednak bezskutecznie z braku zgody i zrozumienia własnego dobra. Zajmują się oni rolnictwem, hodowlą i wyrobem herwy. Kolonja powoli lecz stale rozrasta się, a powstają na ziemiach prywatnych, wykupionych z wolnej ręki. POLACY W ROZPROSZENIU Oprócz większych skupień opisanych powyżej, posiadamy w Palmerijskim c. ty szereg polaków, żyjących w małych grupkami lub w rozproszeniu. I tak: 1. Palmeira (miasto) 14 rodzin 2. Kolonja francuska 3 " 3. Municipal 7 " 4. Gregorio 7 " 5. Monte Alegre 7 " 6. Fachinal da Nova Restinga 5 " 7. Nova Restinga 4 " 8. Porto Amazonas 4 " 9. Villa Nova 2 " 10. Tabeleiro 11 " 11. Encruzilhada 6 " 12. Wzdłuż drogi od M. Saia do Triumpho 10 " 13. Diamantina 2 " 14. Campina de Paol Veio 6 " 15. Assunguy 2 " 16. Assunguyzinho 6 " 17. Po tartakach i pojedynczymi rodzinami 28 " Razem 124 rodziny NASI W PALMEIRZE I OKOLICY. Z pomiędzy 14 rodzin w mieście Palmeira cztery zajmują się handlem, posiadając własne sklepy, dwie szewctwem, dwie posiadają młyn i fabrykę wozów. Jest tutaj również polski piekarnik, hotel p. Rośnińskiej i fabryka gazozy p. J. Klimont. Nasi mają się niezłe i skutecznie walczą z obcą konkurencją, dzięki poparciu swych ków z kolonji. Polacy z Palmeiry łącznie z rodakami z kolonji Francuskiej przy dobrych chęciach i zrozumieniu własnego interesu mogliby powołać do życia własne towarzystwo

i utrzymać nauczyciela, a na u nicipal łącznie z rodakami z Gregorio i Monte Alegre posiadają dom towarzystwa im. A Mickiewicza, a nawet przed wojną i w czasie wojny utrzymywali własnego nauczyciela i uczyli swe dzieci i po polsku lecz, z chwilą wyjazdu paru energiczniejszych jednostek do Polski, tow. im. Adama Mickiewicza i polska szkoła usnęły. Obecnie niektórzy z Palmeiry i z pod tejeż myślą o reorganizacji podupadłych instytucji, ale czy dokonają czegoś, to przyszłość pokaże. W OBRONIE WŁASNYCH IDEALÓW. Niektóre nasze rodziny z pomiędzy rozproszonych posyłają swe dzieci do szkół na kol. Świętą Barbarę lub Papagaios Novos, żeby młode latorośle nie zapomniały języka swych ojców, inni zaś w pojedynkę lub małymi grupkami biorą na pewien czas polskich nauczycieli do domów lub uczą sami. Pod tym względem zasługują na uwagę rodziny z miejscowości pod liczbami 14, 15 i 16, a już najbardziej p. Fr. Bielik, dzielny polak i obywatel, który pomimo to, że żył i żył na oświacie i nawołuje innych do tegoż, to jednak należy do najzamożniejszych w municypjum. Duch i życie polskie nawet między rozproszonymi w municypjum Palmeira nie zamarył, walczą nasi z przeciwnościami, zafocaniem i naporem obcych pierwiastków, choć szczyrbu tu i owdzie przekornie szczyrbą swe zęby.

MIESZANE MAŁŻEŃSTWA. Przeważnie przynoszą nam strasze w postaci odpadania od naszego pnia młodego pokolenia, a są nasi pomieszani z niemcami, włochoami i tubylcami. Mieszanych małżeństw w municypjum Palmeira podług moich obliczeń mamy około 30 tu, a ich potomstwo w większości wypadków jest dla nas stracone. Jeszcze względnie najlepiej wyszliśmy na łączeniu się z niemcami. CZYNNIKI ZJEDNOCZENIA GROMAD. Proboszczem w Palmerijskim jest ks. Paweł Domin z zakonu Słowa Bożego. Łagodzi on spory i nieporozumienia, nawołuje do oświaty i organizacji, to też zdobywa sobie przyjaźń i zaufanie parafjan. W większe święta nasi z najodleglejszych stron municypjum śpieszą do swych świątyń na kolonjach: Sw. Barbary, Papagaios Novos i Kanta Gallo, żeby posłuchać kazań i pieśni w polskim języku, porozmawiać z krewnymi, kumami lub przyjaciółmi. W Palmerijskiem, jak i wogóle w całej Paranie brak naszej inteligencji, a jeszcze bardziej społecznych pracowników na niwie ludowej oświaty. ZESTAWIENIE. Z powyższego widzimy, że liczba naszych kolonistów zmniejszyła się jeno na kolonji Sw. Barbary przeszło o 20 proc., chociaż nasz stan posiadania zwiększył się tam przez skup przyległych terenów. Liczba rodzin na kol. Kanta Gallo wzrosła o 100 proc. i powstały zupełnie nowe trzy skupienia: Papagaios Novos, Vieiras i Pinheral de Cima. Z mniejszych skupień, jest nadzieja, że przynajmniej kilka ich rozrośnie się, a rozszerzając swój stan posiadania, mogą wpłynąć na zlanie się poszczególnych skupień. Łącznie jeno większe nasze skupienia w Palmerijskiem w stosunku do liczby z przed 38 lat wzrosły o sto kilkadziesiąt procent, a ogółem przybyło nas około 300 proc. I TAK. Mieszka nas w skup 282 rodziny W mniejszych grupach lub w rozproszeniu 124 " Ogółem 406 rodzin, osiadło przed 38 laty około 108 " a więc przybyło nas 298 rodzin

nawet po odrzuceniu straty w postaci mieszanych małżeństw.

PRZYŚŁOWIOWA ROZRODZCZOŚĆ W PARANIE.

Łezanie się naszych, na nowem wyraju, dzięki dobrobytu, jest daleko większe, a śmiertelność wśród dzieci mniejsza, niż w starym kraju. Naprzykład ród p. Jakóba Święcha w Papagaios Novos liczy około sta osób i patriarcha jeszcze żyje: odzina p. Władysława Majchrzaka liczy 17 dusz, t. j. 2 rodziców, 11 synów i cztery córki. Przytoczone fakty nie należą do wyjątków.

WSPÓŁZAWODNICTWO EKSPANSJI Z ROZRODZCZOŚCIĄ

Daleko jednak szybciej niż nasza liczba, rosi stan naszego posiadania w postaci terenów, przedsiębiorstw i zabudowań. Przybysze otrzymali od rządu zaledwie po kilka akrów, co razem uczyniło około tysiąca, a obecnie w naszym władaniu w Palmerijskiem jest około dziesięć tysięcy akrów ziemi.

Można tutaj spotkać rody, a nawet pojedyncze rodziny, posiadające od paru do kilkuset akrów ziemi, a posiadamy już drobne handlowe i przemysłowe przedsiębiorstwa, o czym w pierwszych latach po przybyciu nie mogło być i mowy, a porządne domowstwa tu i owdzie zamieniły się na piękne osiedla, okolone herwalami lub sadami drzew owocowych, a obok sadów i osiedli pracowite pszczoły uwijają się, żeby pomóc człowiekowi w gromadzeniu darów przyrody.

Kończąc muszę zaznaczyć, że pszczelnictwo w Palmerijskiem jest dosyć rozwinięte i że nasi rodacy ciągną z niego spore zyski, a mieliby jeszcze większe dochody, gdyby prowadzili pasieki racjonalnie, a nie trybem z przed wieków. Ponta Grossa, 4-IX-1928 r. Michał Sekuła

Troskliwym rodzicom do wiadomości

Wasze szczęście zależy od waszych dzieci, szczęście ich zależy od zdrowia, zaś zdrowie będą miały wasze dzieci, jeżeli im dawać będziecie co 3 miesiące jeden stoik lekarstwa

Lobrigueira „Minancora“ niema równego mu lekarstwa. Jedno dziecko 11 miesięczne straciło 5-8!!! robaków, co poświadczyło 6 osób winogodnych z Itaperi, w municypjum S. Francisco do Sul jest niem córka Karola J. Neumbergera tamt., pro osora. Lekarstwo to ma 4 numery jakości, zważnie od wieku. Każdy stoik stanowi jedną dawkę. Nie potrzebuje środków przeciwszczepających, ani diety po rozwolnieniu. Jest do sprzedania we wszystkich sklepach, drogerjach i dobrych aptekach. Sprzedający otrzymują dydakont (rabat) w aptece „Minancora w Joinville.

Two „Odrodzenie“

Komisja Budowy Domu Towarzystwa „Odrodzenie“ w Ponta Grossa

Lista składek Nr. 14 wydana na p. Franciszka Lachowskiego w Kurytybie. Obywatel Franciszek Lachowski złożył kwotę 20\$000 Suma poprzed. ogłosz. 2:077\$000 Razem 2:097\$000

Lista składek Nr. 37 wydana na p. Konstantego Lecha w Kurytybie, Po 1\$000 złożyli Marja Łaska, Kłodzieniecki, po 3\$000 Franciszek Chruścielski, po 10\$000 K. Lech. Zebrane przez K. Lecha 15\$000 Suma poprzed. ogłosz. 2:097\$000 Razem 2:112\$000

Lista składek Nr. 28 wydana na p. Adama Chropacza z kolonji Iraty Po 1\$ złożyli Franciszek Dębski, po 2\$ Edward Klik, Stanisław Chruppek, Bezimienny, Czesław Ostrowski, Antoni Bobrowski, Jan Swoboda, Piotr Pasik, po 3\$ Franciszek Baroń, po 5\$ Jan Klik, Antoni Mackiewicz, Franciszek Ken-

dziński, Paweł Kruczkowski. Leonard Polek, Marcin Mackiewicz, po 10\$ Adam Chropacz. Zebrane przez p. Adama Chropacza 63\$000 Koszta przesyłki pieniędzy 2\$000 61\$000 Po 2\$ złożyli Józef Mackiewicz Eugenja Chropacz, Stanisław Swoboda, Emilia Boroń, Władysław Kendzierski, Władysław Stron, po 3\$ Rozalja Kendzierska, po 5\$ Stanisław Boroń, Michał Boroń, Józef Swoboda, Błażej Kendzierski. Zebrane przez Stanisława Boronia 35\$000 Suma poprzed. ogłosz. 2:112\$000 Razem 2:208\$000 P. Grossa, 12 września 1928 r. Za K. B. D. T. O. Prezes: Stanisław Zambrzycki Skarbnik: Marjan Masłowski

Z życia kolonji polskiej w Brazylii.

OBCHÓD „CUDU NAD WISŁĄ“

Felicjanowo (Rio Grande do Sul) Obchód Cudu nad Wisłą miał w tym roku u nas to szczególne znaczenie, że był tutaj i przemawiał do ludzi pan instruktor Kowalski jako też i kilku innych nacownych świadków wojny bolszewickiej.

Pan Franciszek Kach, p. Jan Zazowa i panna Marja Zajkowska opowiedzieli nam swe wrażenia ówczesne. Dzieci czwartej klasy deklamowały piękne wiersze

Pan Karol Muszyński z chórem śpiewackim wykonał przesłuczne piosenki szkolne, jako też i hymny narodowe. X Konstancy Zajkowskij wykonał znaczenie wielkiego rapisu na ścianie kościoła jaśniejącego czerwonymi literami na białym płótnie.

Cud nad Wisłą! Niech żyje Polska! Po obchodzie pan Scisłowski zjął fotografię z najstarszych gospodarzy, którzy usiedli na ławkach, mając poza sobą dużo młodzieży stojącej a przed sobą działwę siedzącą na ziemi. Obchód wywarł bardzo miłe wrażenie na obecnych. Sekretarz Karol Muszyński.

Odpust i inauguracja obrazów historycznych.

Felicjanowo, 26-8-1928. (Rio Grande do Sul - Brasil) W naszym Towarzystwie imienia księcia Józefa Poniatowskiego odbył się dzisiaj trzeci odpust w tym roku. Po nabożeństwie i kazaniu X. Konstancy Zajkowskij polecał bardzo naszej młodzieży, aby była wdzięczną rodzicom za wybudowanie tak obszernej i wygodnej szkoły i p. Józefowi Lempkowi za to, że tak gorliwie pracuje jako nauczyciel.

Odbyła się inauguracja obrazów historycznych: „Naczelnika T. Ko-

BILZ: Nowe naturalne leczenie

w języku polskim, 2 duże tomy, bogato ilustrowane, z jedną mapą do złożenia ciała ludzkiego Tom I. - 640 stron, ton II. - 1259 stron

Cena 70\$000

Wysyłamy po otrzymaniu pieniędzy „Gazeta Polska“ Curytba, Caixa postal B.

Kalendarze z Europy na rok 1929

Abyśmy wiedzieli, ile sprowadzić kalendarzy europejskich i nie mieć straty, prosimy naszych Szan. Agentów i Czytelników, podać nam już teraz swoje zapotrzebowanie. Następujący odcinek należy wypełnić i jaknajprędzej odesłać.

Kalendarze wysyłać będziemy tylko na wyraźne zamówienia. Zwrotów nie będziemy przyjmowali. Zamówienia przyjmujemy tylko do 15 października. Wydawnictwo „Gazety Polskiej“

ZAMOWIENIE

NINIEJSZYM ZAMAWIAM NASTĘPUJĄCE KALENDARZE NA ROK 1929

Table listing various calendars for 1929 and their prices, such as 'egzemplarzy kalendarz Uniwersalny 7 000'.

Form with fields for 'Imię i nazwisko:', 'Miejscowość:', 'Poczta:', 'Stan:'.

Advertisement for 'GOSPODARZE!' featuring images of a plow and a tractor, with text promoting agricultural machinery from Casa Hackradt.

Vertical text on the left edge of the page, partially cut off.

Nie róbcie doświadczeń

Tylko słuchajcie moich rad... jest lekarstwem niezawodnym...

ścisuski, „Raclawice”, „Nierzucim Ziemi” i innych, ramy do których...

Lekcje dokształcające.

Felicjanowo 9 8-1928. W Towarzystwie „Postęp” z dziećmi...

Nowy Zarząd Towarzystwa „Postęp” w S. Feliciano.

Felicjanowo (colonia de São Feliciano — Estado do Rio Grande do Sul)

Nasze Towarzystwo polskie „Postęp” w środku kolonii...

Prezes — Michał Sobierajski, zastępca — Feliks Stelmazczyk...

Postanowiono pospieszyć się z budową naszej sceny...

Karol Muszyński

GOSPODARZE!

Żeby mieć z nawożenia jak najlepsze rezultaty...

POD ZBOŻE:

naszą mieszaniną nawozów, marca CER (cereas)

POD KUKURYDZĘ:

naszą mieszaniną nawozów, marca MIL (milho)

POD KARTOFLE:

naszą mieszaniną nawozów, marca BAT (batata)

POD WINO:

naszą mieszaniną nawozów, marca UVA (uva)

POD POMIDORY:

naszą mieszaniną nawozów, marca TOM (tomate)

POD GRÓCH, FIŻON, KAPUSTĘ, I T. D.

naszą mieszaniną nawozów, marca LEG (legumes)

Na każdym worku jest wydrukowana marka CER, lub MIL, lub BAT...

KTÓRA WAM GWARANTUJE ŻEŚCIE DOBRZE KUPILI.

CASA HACKRADT

Kurytyba Rua 15 de Novembro, 96 Caixa p. 420

WAŻNE ZAWIADOMIENIE

Są ludzie, którzy źle się wyrażają o lekarstwie powszechnie...

Ziemia na sprzedaż!

Sprzedza się w LOTACH bardzo urodzajną ziemię do sadzenia...

Fazenda „Santa Leocadia”

położona przy linii kolejowej SAO FRANCISCO w MUNICIPIUM OURO VERDE...

FAZENDA „SANTA LEUCADIA” ma wygodne drogi komunikacyjne...

Dziedziny & Cia, w Santa Leocadia

lub w KURYTYBIE — CAIXA DO CORREIO 105 Rua Sao Francisco N: 27 — piętro...

PIERSI rozwinięte, wzmocnione i upięknione Pastą Rosyjską Dr. G. Micabala...

Zobaczcie świadectwa i uznania, które się znajdują przy pudełku.

Do nabycia we wszystkich pierwszorzędnych aptekach, drogeriach i perfumerjach w Brazylii.

Do wiadomości: Cena jednego pudełka 12\$000, pocztą — polecony 15\$000.

Zamówienia skierować należy do J. de Carvalho, głównego agenta w Rio de Janeiro — Caixa postal N. 1742

Proszek atramentowy „TUCANO”

Każde pudełko daje 1 litr dobrego atramentu do pisania

Niebiesko-czarny 1 pudełko 2\$600

Czerwony 1 „ 1\$700

Czarny 1 „ 1\$600

Niebieski (dla szkół) 1 pudeł. 1\$600

Przy odbiorze conajmniej 4 pudełek przesyłka pocztowa wolna

FABRICA DE TINTA TUCANO Caixa postal A. Curitiba — Paraná

Pierwszy z pierwszych

Dla dobra tych, którzy cierpią dając świadectwo prawdziwe i wyrażam...

Jestem ważnym w Intendencji w Pelotas, wszyscy więc urzędnicy tego urzędu...

Proszę więc z tego mego pisma zrobić użytek, jaki jest najodpowiedniejszy dla dobra wszystkich podobnie cierpiących.

Pelotas — Rio Grande do Sul (—) Arthur Bonifacio da Silva

(firma legalizowana)

Dla zwalczania radykalnego reumatyzmu, tudzież jego bolesnych następstw...

Nr. 17 P.

Trzeba tylko nacierać

Znanych jest kilka sposobów leczenia świerzba, które jednak są w skutkach wątpliwe...

W książkach chorób skórnych znajdują się formuły dla leczenia świerzba, wszystkim jednak polegają na leczeniu...

Dziś jedynym lekarstwem, używanym powszechnie w Niemczech i które dało najlepsze wyniki jest płyn zwany „Migdaligem Bayera”.

POSZUKUJEMY OD ZARAZ kilku STOLARZY i TOKARZY (także tokarzy, którzy rozumieją się tylko na skromnych robotach)

TIBURTIUS e Cia, KURYTYBA Ul. Barão do Rio Branco 338

Ile cierpień, ile nocy bezsenne spędzających

Te bólesti ukończyły i ile isień ludzkich uratowałyby tejże...

Lekarze zapewniają, że wszystkie te choroby są spowodowane przez mikroby...

Pozwoienie Nr 511 z 26 marca 1906 Skład główny: DROGARIA SEQUEIRA — PELotas

Ból zębów

jak wszyscy wiedzą, jest największym udręczeniem człowieka.

ASPIRINA

uśmierza natychmiast ból i pozwala iść do dentysty celem skutecznego leczenia zepsutego zęba.

Aby się ustrzec przed następstwami, należy zwracać baczną uwagę, no to czy każda Tablette, Tubo, Enveloppe i Disco posiadają

KRZYŻ (Cruz) BAYER

Cała 245 — German

Zjedzone aż do dna! był to...

Smiało w to, wierzyć można, bo rzadko smakuje dzieciom, co innego jak PUDDING OETKERA.

Agenci: Kierski & Woźniak KURYTYBA — RUA COMENDADOR ARAUJO 271

Księgarnia i Drukarnia Antoni Rydygier & Cia, Limitda

RUA BARAO DO SERRO AZUL N. 6 CURITYBA Księgarnia: Książki w językach: polskim, portugalskim i francuskim.

Drukarnia: Przyjmuje się zamówienia na roboty drukarskie i wykonuje się natychmiast po cenach bardzo niskich...

Prawdziwie bardzo dobre
Ziemie pod uprawę
 podzielone na loty, przy dobrych drogach wozowych i blisko stacji kolejowej sprzedaje korzystnie z pewnymi tytułami własności
Henrique Stahlke Filho
Campo do Tenente Parana
 Osiedlono już 50 rodzin polskich.
 Piszcze po bliższe informacje.

Krakus 16.000 ton
Swiatowid 16.000

Pierwsze Polskie Transatlantyczne Okrety pod polską flagą
 JEDNOLITA 3-cia Klasa

Stala bezpośrednia Komunikacja z Polskiego Portu Gdynia z Brazylią i Argentyną.
 Bilety derekt do wszystkich miast Europy centralnej. Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a w szczególności z Polski. Informacji w języku polskim i brazylijskim udziela wyłączny przedstawiciel na Parane.

p. Theophila G. Vidal
Curityba, Rua Sao Francisco 60
 PODAGENCI:

Paraguassu: Franc. Pasternak Prudentopolis: Jan Sklenicz
 S. Matheus: Ks. Fr. Dździebło P. Grossa: Wład. Bukowski
 Fluvipolis: J. Zawadzki e Cia Marechal Mallet: Głuszczyński
 Rio Claro: Władysław Kasprzak Ivahy: Albin Piotrowski
 Iraty: Ludwik Hawryluk

Jeżeli już nic nie pomogło!

Pomoże „Cudowna Maść” — Springera polecona przez najlepszych lekarzy na ropne rany, liszaje, spękaną skórę, zapaloną i stwardniałą pierś karmiących kobiet, ukąszenia jadowitych owadów, rany powstałe z drzasko kolców itd. Leczy zastarzałe rany z ukąszeń smij lub z podobnych przyczyn powstałych. Znany środek na wyrzuty skórne, furunkuly i karbunkuly. Zawczasu użyta usuwa zakażenie krwi. Specjalnie leczy zastarzałe rany na nogach jak świadczą liczne świadectwa i sposób użycia załączony do każdej flaszeczki.
Maść Cudowna — Springera jest wszędzie do nabycia.
 W Porto Alegre zawsze na składzie we wszystkich drogerjach, aptekach „Sanitas” i „Indio”.
 Zastępca w Pelotas: Leopold Heidrich — rne General Ozorio 878
 Zastępca w Kurytybie: Drogerja „Minerva” i filje w Joinville i Ponta Grossa
 Za nadesłaniem 40\$000 w liście wartościowym wraz z dokładnym podaniem adresu przesyła 1 tuzin puszek „Cudownej Maści” do jakiegokolwiek stacji kolejowej w Brazylii
FABRYKANT
Eduardo Springer—Novo Hamburgo — Rio Grande do Sul

SZEWIECTWO „CENTRAL”

poleca w wielkim wyborze — obuwie — doskonale i mocno zrobione dla panów, pań i dzieci po cenach jaknajniższych.

MIGUEL SIMAO ATAB

Kurytyba — Travessa Zacharias N. 1
 blisko polskiego składu nasion p. Żongolowicz

FABRYKA LUSTER SALOMAO GUELMANN

Kurytyba, Ulica 24 de Maio N. 32

Lustra z kryształu, półkryształu i zwyczajnego szkła zawsze na składzie. Wielki zapas rozmaitych szkła do okien wystawowych, szyb samochodów i t. p. Stare zwierciadła obkłada się na nowo. Niskie ceny.

BÓL W PIERSI
REUMATYZM
BÓL ZĘBÓW
NEURALGJA
 Cięcie brzuszne
UDERZENIA
BÓL USZÓW
SWIEŻE RANY

BALSAM
Santa Helena

Do nabycia we wszystkich aptekach

Santa Helena
 Estomago
 Fígado
 Intestinos
 Prisão de Ventre

Jedyni zastępcy
F. DA SILVA NEVES & CIA
 R. 1a
 Buenos Ayres 273
RIO DE JANEIRO
 Do nabycia w wszystkich aptekach

Jan Rimcho
 Sao Paulo

Rua Livre Nr 4 (Liberdade)

Krawiectwo „Viennense”

Dyplomowany w Uniwersytecie w Wiedniu (Wydział sztuki krawieckiej) Długoletnia praktyka

Wykonuje ubrania z pełną gwarancją według najnowszej mody.

Z eleganckich figur swoich klientów wydeje swój własny żurnel mód.

Udziela lekcji kroju. Duży wybór najwykwintniejszych i najrozmaitszych materiałów

Triumf zupełny nad syfilisem

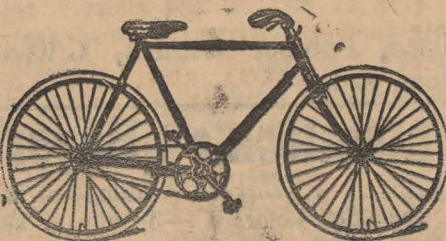
Jako przykład i poradę dla tych, którzy cierpią na choroby na tle syfilitycznym, oświadczam z najlepszej chęci, że cierpiąc bardzo przeszło dwa lata na nieznośne wrzody na jednej nodze, na straszne bóle głowy, bólesci w całym ciele, szczególnie w stawach i już straciwszy wiarę w lekarzy i wszelkie środki lecznicze, zacząłem używać osławionego „GALENOGALU” i z wielkim zdziwieniem mojem i tych, którzy znali rzykry stan mego zdrowia, zostałem wyleczony radykalnie po zażyciu zaledwie 3 flaszek, co można sprawdzić na fotografiach, które dołączam. Pozostaje mi tylko oświadczać Sz. Panu, że nie znajduję słów aby Mu wyrazić godnie moją wdzięczność i proszę o opublikowanie tego mego listu dla dobra ludzkości.
 Pelotas, Rio Gr. do Sul (—) Maria Rosa Tavares (Firma legalizowana)

— 0 —
Największy niszczyciel syfilisu i reumatyzmu
 „Galenogal” był jedynym, który był klasyfikowany na Wystawie „Centenaria” jako preparat naukowy i który zasłużył sobie na najwyższą premję „Dyplom Honorowy”, który rzadko bywa udzielany i na co nie zasłużył sobie żaden inny preparat, czyszczący krew.
 N być go można we wszystkich aptekach i drogerjach w Brazylii i republikach południowo-amerykańskich,
 N. 19 Ap.
 Pozwolenie Nr. 211 z 2-10-1917
 W Kurytybie nabyć go można w drogerjach: Suissa i Minerva.

LEKARZ LLEK

FRANCISZEK SKLENICKA — KURYTYBA
 UL. BARAO DO RIO BRANCO 402

poleca swój bogato zaopatrzony skład lelek, zabawek, artykułów podarunków na gwiazdkę, ozdób na choinkę i t. p.
 Ma zawsze na składzie włosy i peruki dla aktorów teatralnych, dla pań i panów
 Mówi się po polsku!

CASA INDIAN

Poszukajcie „Prasdocimo” w Casa Indian

jeżeli chcecie nabyć dobry rower. Posiada na składzie wszelkie części składowe i dodatki
 Kurytyba
 rua Barao do Serro Azul 3 Parana

Swietna okazja!

W miasteczku (séde) Itayopohs (Lucena), która jest jedną z najbogatszych naszych kolonii, jest do sprzedania dom murowany z 1 i pół dużymi placami 28.500 m. kwadratowych dużym sadem i 40 m. od Kościola. Zgłosz się do Romana Węgrzynowskiego Canivete via Mafra — Santa Catharina

DR. CARLOS HELLER

Praktykował w hamburskich, wiedeńskich i paryskich szpitalach. Praktyka ogólna. Leczy specjalnie choroby skórne, we neryczne, pęcherza i włośń, Klinika dla dzieci. Leczy sztucznymi promieniami Diatermia Konsultorium i rezydencja: Rua 15 de Novembro 9. Przyjmuje od 10 do 12 i od 3 do 5. W pomedzianki, środy piątki wieczorem od 8 e 9)

TEREN NA SPRZEDAZ

Sprzedam od 300-400 akierów dobrej ziemi całkowicie lub częściowo w cenie po 250\$ za akier nadającej się pod uprawę: ryżu, kukurydzy, pszenicy, żyta, czynny cukrowej t. p., na kolonji Ivahy leżącej przy drodze idącej z P. Grossy do kolonji „Candido de Abreo”.
 Klimat zdrowotny, teren obfituje w dużo rzeczek.

Sprzedam również dom na „Wendę” z 5 alk. ziemia również w tem samym miejscu.

Bliższych informacji udziela Jan Trąckiewicz Ivahy — Parana.

Dobroć proszku do pieczenia „TELL” jest stale udowodniany

Koloniści z okolicy Kurytyby
 Przyjeżdżając do miasta odwiedźcie

Jana Kubisa

przy ulicy S. Francisco 55
 Ma na składzie wszelkie towary kolonjalne i tytoniowe oraz napoje. Można też dostać śniadanie, ciepłą kawę i smaczne przekąski.
Swój do swego

ZA DARMO

Wszystkim, którzy cierpią na choroby płuc jak bronchit, astmę, uciążliwy kaszel, chroniczny, katar, grypę lub osłabienie płuc udzielam za darmo lektwa, które ich wyleczy w kilku dniach. Nadesłajcie swój adres do Marij G. de Andrade, Travessa do Quartel 9. São Paulo (Cidade)

DOSKONAŁY TEREN

Jest do sprzedania 30 akierów ziemi doskonałej pod uprawę i herwatu. Na ziemi tej znajduje się 1000 drzew pinjorowych, z tych 600 o wysokości 14 cali. Ziemia ta znajduje się przy tartaku i jest oddalona 24 kilometry od stacji Palmeiry. O kupno tej ziemi traktować należy z p. Ludwikiem Buhremem przy ul. Marechal Floriano Nr 63.

Wielki wynalazek dla kobiety
Fluxo-Sedatina

KOBIETA nie będzie cierpieła więcej na kolki maciczne i jajniki, bo FLUXO-SEDATINA uleczy ją w 2-eh godzinach.

KOBIETA nie utraci życia z powodu porodu.

KOBIETA, nie będzie już tak cierpiła, ponieważ jej porody będą szczęśliwe, bez krwotoku i bez bólesci. Pierwszy poród nie przedstawia już niebezpieczeństwa.

KOBIETA, jednym słowem, jest uratowana, bo FLUXO-SEDATINA jest najlepszym środkiem, regulującym i uspokajającym dla chorób kobiecych, jak zatrzymanie perodu, wycieki, białe upływy, niedostateczność u dziewcząt.

Panie w wieku 45 lat muszą unikać obrzmienia (napuchnięcia), reumatyzmu i innych chorób wieku krytycznego (przekwit) i w tym celu używać FLUXO-SEDATINA.

Jest ona przepisywana przez przeszło 4 tysiące lekarzy

Na raty.

3 tysiące akierów.
 Sprzedajemy ziemię na kolonji „Cerrado das Cinzas” oddalonej o 12 km od stacji Cachoeirinha z drogą automobilową do Jaguarihy, gdzie jest zły w wszelkie produkty. Jedyna kolonia na północy Parany wolna od malarji i nadająca się pod uprawę pszenicy i żyta. Prosimy pisać po informację na adres taki: Estovam Barafield guarahyva Parana.

Cudowna maść „Springera”

Kiedy inne środki zawiodły ta maść pomaga doskonale przy zapaleniach, wrzodach, okaleczeniach i oparzeniach.

Sprzedaj hurtowna i detaliczna

Minerva

Drogeria i apteka Kurytyba — Praça Tiradentes, 57

Ziemia pod uprawę

Sprzedam gospodarstwo, mające około 40 akierów ziemi pierwszorzędnej do uprawy roli. Jest na niej 500 pinjorów dobrych na belki, kamieniołom, herwal, jeden dom i wszelkie urządzenia gospodarskie. Wody są bardzo dobre. Odcalenie od miasteczka Piraguara tylko jeden kilometr.

Bliższych informacji udziela A. Leal e Irmao, Piraguara — Parana.

STANISLAW PROBOPIAK

Dom Handlowy „PORTAO”
 pod numerem 171 (blisko nowego kościoła) Skład bogato zaopatrzonej w towary kolonjalne, materiały, żelazniwa, narzędzia porcelanowe, drobiazgi i t. d. Kupuje i sprzedaje produkty rolne. **CENY UMIARKOWANE**
 Prosi Szan. Rodaków o odwiedzenie i przekonanie się, że ma towary dobre po najniższych cenach.

ELIKSIR „NOGUEIRA“

Jest używany skutecznie w następujących chorobach:

skrofule
 bębony
 zapalenie macicy
 cieczenie z uszu
 wywiotra
 fistuła
 raka syfilistycznego
 przyszcze
 białe upławy
 wrzody i narośle
 świerzb
 reumatyzm
 plamy skórne
 niedomagania wątroby
 bóle w piersiach
 narośle na kościach
 pulsowanie tętnic
 i wogóle wszystkie choroby pochodzące ze krwi.

Więcej skutecznego środka oczyszczającego krew!

Dr. Alipio de Campos

Lekarz i Chirurg-Dentysta

Kurytyba
Pracę Cel. Eneas N. 71
Godziny przyjęć:
od 2 do 5 po południu

Dominik Kurecki

Polski zakład krawiecki

przy ul. Dr. Murley Nr. 61
Wielki wybór materiałów na ubranie.
Zamówienie wykonuje się w razie potrzeby w 24 godziny.

Roboty gwarantowane
CENY NISKIE.

Fabryka cukierków „AURORA“

„Zófefa Kuli“
Wyrabia cukierki w najlepszych gatunkach i karmeli owinięte w papier („ballas“) we wszystkich odmianach.

Ul. Martin Affonso N. 100
Kurytyba—Parana—Brazil

Jacek Dromlewicz

Lekarz-Dentysta.

Żęby sztuczne z podniebieniem i bez w ziele i kauszuku. Flombowanie wyjmowanie zębów bez bólu.

Roboty pierwszorzędne Ceny przystępne. ul. Riachuelo n. 8. w Kurytybie

Tedeschini & Irmaci

Fabryka ciast pożywnych, tuby kukurydzianej i kawy mielonej.
Wielki młyn do maki żytniej.
Aven. 7 de Setembro 242—245

Ziemia do sprzedania

są w miejscowościach Baracão i Santo Antonio na granicy Argentyny, w stanie Parana, dla kolonizacji, po cenach bardzo tanich. Ułatwia się spłatę.
Ziemia są bardzo odpowiednie do uprawy zboża wszelkiego gatunku i obfitują w herwale, drzewa pińkowe i budulcowe. Klimat bardzo zdrowy i odpowiedni dla ludowi.

O nabyciu ich traktować należy z P. Joymem Ross, Caixa postal 324—Kurytyba—Parana—Brasil

Casa Daitshman

Mauricio & Irmao

Kurytyba

Pracę Zacharias Nr. 12

poleca

MEBLE WSZELKIEGO

RODZAJU

z własnej fabryki

jako to bufety, stoły, krzesła, łóżka, materace i t. d.

po cenach najniższych

Dom obuwia

ANTONIO MARTES

Large 19 de Setembro N. 1. (przy mercais)

sprzedaje nowe i używane obuwie po cenach bardzo niskich. Rozmaite fasony

Przyjdziecie i przekonajcie się

Porady lekarskie

darmo

Każda osoba może otrzymać wskazówki do leczenia swej choroby. W tym celu należy wysłać czytelny adres w kopercie z marką i wyjaśnieniem symptomów swej choroby, wieku, zatrudnienia

dotychczasowego leczenia — pod adresem: Caixa Postal Nro 2398 „Medico“, Rio de Janeiro.

Casa de Saude «Sao Francisco»

Dom Zdrowia -- Klinika prywatna

Dr. Jorge Meyer Filho

Kurytyba, Ulica Sao Francisco 25

Na nowo urządzona, nowoczesna klinika.--Największa czystość. Uprzejma obsługa. — Ceny przystępne.

Nowoczesny aparat Roentgena. — Diatermia. — Sztuczne ultra-fioletowe promienie słoneczne. — Zystoskopia i t. d.]

Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie sztucznego, pneumothorax przy osobach cierpiących na płuca.

GODZINY PRZYJĘĆ: od 10 do 11.30 i od 4 do 6 godz.

WIELKI SKLEP POLSKI

MARCJAN SZYNDY I SKA
PLAC TIRADENTES N. 19

ma zawsze na składzie: mąkę pszenną, żytnią i kukurydzianą, cukier, ryż, sól, śledzie, śliwki, rodzenki i konserwy owocowe.

Ma również najlepszą kawę mieloną z własnej fabryki. Trunki w najlepszych gatunkach krajowe i zagraniczne. Kupuje produkty rolne jako: kukurydzę, fasolę, ziemniaki, masło, jaja, drzewo itp.

SPZEDAŻ NA KOLONJE HUTOWNA I DETALICZNA

CENY PRZYSTĘPNE

Posiada filję w Thomaz Coelho i Araukarji

Fabryka posadzek i płyt kamiennych

JAKOBA THOMMENA

Pracownia i skład przy ul. Visconde de Guaraçuava, 47

Kurytyba — Parana — Brazylja

Pierwszorzędna pracownia ozdób budowlanych (ornamentos para construcções). Wyroby artystyczne z marmuru sztucznego, granitu, mozaiki etc. etc.

POMIKI I OZDOBYS DLA GRODÓW

KWITNĄCE KOLONJE W ENTRE RIOS W ARGENTYNIE!

Kolonja San Isidro: Położenia bezpośrednio przy stacji. Najlepsza czarna ziemia leśna. Osiedlono już 60 rodzin. Jest szkoła i kościół. Loty po 50 i 100 hektarów po 120 i 140 pezów argentyńskich. Zadatek 15 pezów arg. od hektara. Reszta na wypłaty przez 33 lata w banku hipotecznym.

Kolonja Freitas: 3 kilom. od stacji. Najspanialsza okolica w Entre Rios, gdzie udają się znakomicie pomarańcze, mandarynki i wszelkie inne owoce. Najlepsza czysta ziemia do sadzenia, bez lasu i bez zarośli. Loty 50 cto hektarowe po 250 pezów arg. za hektar. Wpłaca się gotówką 40 do 50 pezów od hektara. Reszta na wypłaty przez 33 lata w banku hipotecznym.

Kolonja Timboy: Kilka kilometrów od stacji kolejowej F. N. E. A. trochę na północ od kolonji Freitas. Piękne ziemie do sadzenia. Bez lasu i bez zarośli, ziemia próchnicowa. Loty co najmniej po 50 hektarów. Urodzajność tak sama jak na kolonji Freitas, po 155 do 160 pezów arg. za hektar. Gotówka wpłaca się 40 pezów, reszta na wypłaty przez 33 lata w banku hipotecznym.

Kolonja La Felgrosa: W pobliżu większego miasta portowego Concordia z 40 tys. mieszkańców. Piękne czyste ziemie do sadzenia. Bez lasu, bez zarośli i bez kamieni. Tu można zarządzać. Głęboka ziemia próchnicowa, doskonała do uprawy lnu, pszenicy, żyta, owsa, kukurydzy, owoców i warzyw. Osiedlono już 20 rodzin. Dwa zbiory w roku: pierwszy w listopadzie, drugi w marcu. Naturalne poidła. Słodka woda studzienna. Cena 220 do 240 pezów argen. za hektar. Wpłaca się gotówką 40 pezów arg., reszta po części bank hipoteczny, po części raczne wpłaty, zależnie od wyniku zbiorów.

Bliszych informacji udziela firma: **LA COLONIZADORA DEL LITORAL HEINS & YTTTER — BUENOS AIRES — ARGENTINA — GALLES DE MAYO 294** (1 pez arg. równa się 33400)

PIWO MARKI „CRUZEIRO“

Dla smakoszy!

Nasze gatunki: Cruzeiro Pilsen, Pombo, Cometa, Cruzeiro Ciemne, szops.

Aniliny i farby niemieckie „Bayer“

do farbowania zwłaszcza wybielonych rzeczy, w paczkach z osobnymi wskazówkami i w skrzynkach po 1 kg. we wszelkich kolorach — do ubrań, kapeluszy, skór, wytworów roślinnych i napojów.

Esencje i oleje do fabrykacji limoniad

jakoteż bakteriofagi i lekarstw

Perfumeryje krajowe i zagraniczne w wielkim wyborze

WSZELKIE PREPARATY BAYERA

jakoto: Adalin, Afridoi, Caliaspirina, Candolina, Coryfina, Eidoform, Espirozal, Helmitol, Mitigal, Iuvannin.

Carlos Luhm Ltda, Kurytyba ul. Riachuelo 161

Dr. Antoni Rydygier (Ruedyger)

Kurytyba

Prof. Dr. Antoni Rydygier (Ruedyger) specjalista w chirurgji, chorobach kobiecych i dróg moczowych.

Przyjmuje w swej nowo urządzonej klinice chirurgicznej przy Avjenida 7 de Setembro N: 69 (narożnik rua Klaucliff) od godz. 3 do 5.

BRONCHITINA
 „CHAVES“
 O VERDADEIRO ESPECIFICO DAS
 TOSSSES

Polska fabryka makaronu i kawy

Sao Miguel

FIRMY GONTARSKI I SKA

Kurytyba Ulica Iguassu N. 246

Telefon N 439 S z / a k i pocztowa 278

Poleca swoje wyroby w najlepszym gatunku

Mieczysław Gosławski

Chirurg-Dentysta

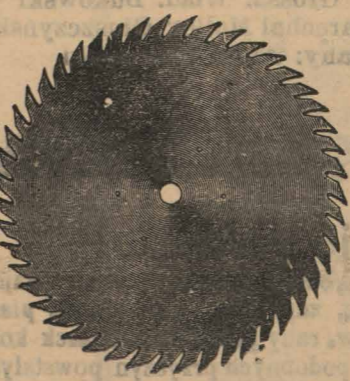
Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystyki.

Wymowania i leczenia zębów bez bólu.

Od 8 do 11 i od 1 do 7

Rua Dezembargador Motta N. 6

CONTRA
DOR DE OLHOS
COLLYRIO AMARELO DE CHAVES

CASAMETAL

Jose Hauer, Junior e Cia

Kurytyba

Rua 15 de Novembro Nr. 44

Wielki skład żelaza i stali, w sztabach i w płytach sra b gwoździ, rur, łańcuchów i innego żelastwa do wozów

Wszelkiego rodzaju rzemiosła i maszyny

Oleje, szkła, drud gładki i kołczasty, maszyny rolnicze i t. d

Nadchodzą codziennie transporty pługow

APTEKA TELL DROGERJA

SIGEL, ETZEL E OIA.

KURYTYBA — ULICA 15 DE NOVEMBRO 93

Pod kierownictwem aptekarza K. Kleemann.

Formento TELL Najlepszy środek do robienia ciast i pieczywa różnego rodzaju. Recepty za darmo	Xaropé „Baby“ TELL Pewny i zagwarantowany środek na silny kaszel, przeziębienie, influenzy, grypę, kokiuz i t. p.	Vermicida TELL Największy wróg wszystkich robaków we wnętrznościach dzieci i dorosłych	Farby TELL są najlepsze do farbowania ubrań i sukien. Do nabycia we wszystkich kolorach
---	---	--	---

REUMATOLIN

Bardzo dobry środek na reumatyzm, na wzmocnienie nerwów, na ból zębów i wogóle wszystkie bóle w kościach i w mięśniach częściach ciała czyli muszkułów.

RECEPTY LEKARSKIE WYKONUJE SIĘ PRĘDKI SUMIENNIE I TANI

Lekarstwa i preparaty krajowe i zagraniczne

Mówi się po polsku

DO KOLONJI POLSKIEJ!

Stosunki Handlowo Bankowe między Polską a Brazylią. — Przesyłkę pieniędzy uskutecznią się najlepiej przez

Bank Francusko - Włoski

Rua 15 de Novembro — Róg 1 de Março — Kurytyba Parana

Przesyłki pieniędzy do Polski wykonuje tylko Bank francusko-Włoski, podejmuje się dostarczać kuponem informacji, otwiera kredyty zwykłe za poświadczaniem lub na podstawie dokumentów na rachunek importujących towary lub eksportujących.

Bank Francusko-Włoski złatwia sprawy pewnym i szybkim sposobem, złatwia kupna i sprzedaż, przechowuje i zarządza papierami wartościowymi, przyjmuje pieniądze w depozyt na bardzo dogodnych warunkach.

Filje, Agencje i korespondenci tego Banku są rozsiani po całym świecie.

Bozmaitości.

HOPPE SZAMPIONEM WSRÓD KRYMINALISTÓW.

Larry Bevan, główny obrońca skazanego na śmierć w Toledo w Stanach Zjednoczonych Stanisława Hoop...

Bevan jest zadowolony z wydanego wyroku śmierci i jego zdaniem szkoda czasu na wnoszenie apelacji...

Hoppe jest szampionem wśród kryminalistów i nie można z nim równać ani Hickmana ani żadnego innego zbrodniarza...

Tak wyraził się adwokat Bevan, główny obrońca Hoppe'go podczas...

procesu. Bevan twierdzi, że nie wstydzi się za to, że takiego zbrodniarza w sądzie zastępował...

Adwokat Bevan jest zdania, że tego rodzaju zbrodni mógł dokonać tylko człowiek, który miał za sobą wiele spraw kryminalnych...

Wobec tego wszystkiego, co o Stanisławie Hoopie jego własny obrońca powiedział, należałoby się zapytać...

ZAMORDOWANA W BESTJALSKI SPOSOB PRZEZ BRATANKA.

W Brusowie Starym pow. lubaczowskiego, znaleziono w stawie trupa tamtejszej gospodyni 42-letniej Marii Chmiel...

W czasie dochodzeń ustalono, że zbrodni dokonał 23 letni brataniec denatki, Safat Chmiel...

gdzie rucił do wody. Powodem zbrodni były nienasiaki rodzinne. Mordercę odstawiono do sądu.

WYRZUTY SUMIENIA.

Koło Suwałk odbywała się zabawa, w której uczestniczył niejaki Korzon vel Władysław Nużyński...

BESTJALSKI MORD I RABUNEK DZIEWCZYNY

W Zączarniu koło Tarnowa dokonano krew w żylach mrozącego morderstwa rabunkowego na osobie 70-letniej Agaty Starzykowej...

Kieciówna opowiedziała przebieg morderstwa. W wilję zajęcia Kieciówna spała u Starzykowej...

się do Żukowic, a jej polecila sprzedaż krów. Morderstwo zostało wykryte skutkiem podejrzliwości sąsiadów...

ZAMACH BRATOBÓJCZY Z ZAZDROSCI.

We wsi Nowosiółki pow. Wileńsko-Trockiego u jednego z zamożnych gospodarzy J. K. odbywała się zabawa i zaręczyny córki Władysławy...

Wówczas tłum rzucił się na brata mordercę i z pewnością dokonanoby na nim samosądu...

CHCE TOWARZYSZYĆ MEŻOWI W KARZE DOŻYWOTNEJ.

W Paryżu zachodzi ważna kwestja prawna, a mianowicie, czy żonie przysługuje prawo do życia z mężem w więzieniu na Djabelskiej Wyspie?

Charles Mestorino, handlarz dżamentami, zasądzony został na spędzenie reszty życia na Djabelskiej Wyspie za zbrodnię morderstwa.

Jestem zdecydowana towarzyszyć mężowi do jego śmierci, powiedziała ona.

MATKA RZUCIŁA SIĘ Z UCIEKIEM POD POCIĄG.

Tragiczny wypadek samobójstwa zdarzył się pod Częstochową. Do prowadzona nędza do rozparzy 34 letnia Agnieszka Lułiga...

Po wypadku służba kolejowa zauważyła zniekształcone zwłoki kobiety i oniemiała ze strachu dziecko.

»SREBRNA BIBLIJA«.

Najcenniejszą księgą na świecie jest tak zwana »srebrna biblia«, pochodzenia gotyckiego...

W tym starożytnym dziele, która posiada 187 stron i pisane jest złotymi oraz srebrnymi literami...

Charles Mestorino, handlarz dżamentami, zasądzony został na spędzenie reszty życia na Djabelskiej Wyspie...

Trzech z nich pochwyliło eugle konia Edyty, sześciu rzuciło się na Forestera, a zanim zdolał pomyśleć o obronie...

— Złodziej kosił kapitana Stackpole'a wielką gęślą kogut piewający...

— Śmierć i piekiel — zawołał Ralf — Nie cieszcie się zwycięstwem, nędzne imitacje ciłwowe...

Roland leżał, jak oguszony, tuż przy nim witał się z bolesni biedny Ce-

zar, ciężko ranożył kula w pierś, nieco dalej siostra wyblada wyciągała ręce do brata...

ROZDZIAŁ XI. Bitwa.

Kiedy Roland odzyskał przytomność, scena zmieniła się zupełnie koło niego.

Dziewięć dni i dziewięć nocy, przy strępowanym jęczeniu nie widać było żywej istoty...

Obawa ta jednak nie długo trwała, kiedy bowiem zrobił nowe wysilenie, żeby guwolić się z więzów...

Aby nie płacić komornego

Za pieniądze wydawane na komorne może Szan. Pan nabyć piękny dom, zaopatrzony w podłogi, sufity i okna z szybami i drzewa owocowe...

Mamy do dyspozycji 3 ostatnio zbudowane domy na terenach wysoko położonych i oddalonych kilka minut od linii tramwajowej.

Wybierz Sz. Panie bez straty czasu dom dla siebie.

Dla otrzymania bliższych informacji należy zwrócić się do

Moraira, Campos & Cia Ltda

Rua Marechal Floriano Peixoto Nr. 25 Telefon Nr. 827

ASTMA Lekarstwo Roym-gate dla radykalnego leczenia astmy, infuency, kataru, kaszlu gwałtownego, duszności i t. p. jest medykamentem wielkiej wartości...

Jest płynem, którego używa się 30 kropli w wodzie oczekrzewnej — rano — w południe — i na wieczór.

Zobaczcie świadectwa znajdujące się przy flaszce.

Do wiadomości: Cena pudełka 12\$000 — pocztą — polecono 15\$000. Zamówienia skierować należy do J. de Carvalho, głównego agenta w Rio de Janeiro — Caixa postal 1724

Advertisement for Casa Hertel featuring a photograph of an upright piano and text describing its quality and price.

Struny do skrzypiec, papier na nuty. Wszelkie reperacje wykonuje się szybko i tanio.

Advertisement for Acosmalte featuring images of various kitchenware items like teapots, pans, and a kettle.

Naczynia z żelaza, lane, emaljowane wewnątrz na szaro! Są to jedyne naczynia, które opierają się niszczącej sile ognia nawet przy amażeniu potraw.

Uważajcie na złota markę z napisem »ACOSMALTE-GARANTIDO« która jest przyklepiona na każdym garnku NIE ROZBIJAJĄ SIĘ, NIE PEKAJĄ, ANI NIE KRUSZY SIĘ EMALJA.

Przy gotowaniu nie przypala się ryż ani inne potrawy. Naczynia te lane z żelaza, emaljowane są z tego powodu godne polecenia...

SPROBUJ CIE! Garnki te są do nabycia we wszelkich większych sklepach.

Industrias Reunidas »ALBA« S. A. Rio BACZNOSC PRZED NASLADOWNICTWEM!

Pieniądże wypożycza się na hypoteki RUA COMMENDADOR ARAUJO NR. 45 Kurytyba

CZYTAJCIE I ROZPOWSZECH. NIAJCIE »GAZETĘ POLSKĄ«

Kurytyba

WAR... ROZCZNI: w B... do Ameryki... Num... WA... Drobne ogłosz... Wraz 3\$000, 2 r... większe ogłosz... za 1 cm. jed... Roczne ogł. 50...

Nr. 4

Zaga

(D

Wybór »szko... kadem pewne... seminarjum... manie — nie jest... tylko nowej s... »organizow... i istniejących... celu dostosow... Zagadnienie... zienia nauczy... plikowane, jes... se, gdyż bez... gadenia nie... polskiem w P... płatnego sta... nie będzie — j... ndy nauczan... znie, »nauki«.

W tym star... sprawa ta się... strowych pod... ikiego szkoln... co i marzyć... miał mieć pr... te po, przypu... czech nauczan... a przeniósł s... le zmienił zaw... leni" i zabra... "ów" lub sp... zeli nauczyci... w tej szkole... 200—300 mil... wiał się więd... uczył rano i... rami musiał... stawienia tes... t. d., o ile m... bo na dochód... tała nieraz j... lili o zaspo... niejszych na... nych nie mo... i t. dal, ad i... lych w Para... »jawisk«.

»pozewnego... sta przekięty... stał nauczyc... mnóstwo.

Rozwiązani... nauczycielski... duak możliw... byt kosztow... powanych»,... zamiast urzą... cielskich" tr... wydawanych... funduszu em... cieli polskic... utworzyć

Szkolnych, z... daju Polsk... (myśl to da... powierzyć m... światowe na...

Potrzebna... stawiciela... trzeba wyob... tworzenie t... sylvii było r... praca istni... towarzysyw... o ile będąc... korzyściami... nauczycieli... nięszej (w... ilości dzieł...

KRONI

K

S. P. S... który zmari... mi w Jagł... lat 38, prz... dzicami w

W Kury... znaczeniem... na przez... Odiercze... Od r. 190... udział w p... cję w pie...